

הפרק השמיני פותח בידי המלחמה. מובא במשנה שהכהן המשוח מלחמה היה מדבר אל העם בלשון הקודש, וכך לשונה (שם מב.):

משוח מלחמה בשעה שמדבר אל העם - בלשון הקודש היה מדבר, שנאמר: והיה כקרבכם אל המלחמה ונגש הכהן - זה כהן משוח מלחמה, ודבר אל העם - בלשון הקודש, ואמר אליהם שמע ישראל וגו' על אויביכם - ולא על אחיכם..

הפתיחה של המשנה מעניינת, שהרי בחלק מהנושאים שפתחו בלשון הקודש נאמר "מקרא בכורים כיצד וכו'" אך כאן לא כתוב המילה 'כיצד', וכך ביארו התוספות את העניין (ד"ה משוח):

נראה האי דלא תנא הכי משוח מלחמה בשעה שמדבר אל העם כיצד כדקתני בפרק אלו נאמרין (לעיל דף לב.). מקרא בכורים כיצד משום דהתם סליק מיניה דתני לעיל מיניה ואלו נאמרין בלשון קודש.

כלומר, משוח מלחמה הינו בפרק שמיני, ועברנו די הרבה משניות, ע"כ הדיבור בלשון הקודש איננו כהמשך של הפרק השביעי. ע"כ פותח בצורה עצמית "משוח מלחמה בשעה שמדבר.. בלשון הקודש היה מדבר".

אמנם בספר באר שבע מקשה שאין המרחק פרמטר, שהרי מצאנו מספר משניות שהיו בפרקים שונים ונאמר בהם הפתיחה "כיצד", וזה לשונו (שם):

וקשה לי על דבריהם, שהרי אשכחן בדוכתי טובא דמתניתין דפרק שני אתא לפרושי מתניתין דפרק ראשון, אף על גב שהפסיק בינתיים בשאר מילי טובא, כגון בריש פרק שני דיבמות (יז, א) דקתני כיצד אשת אחיו שלא היה בעולמו, וכן בריש פרק שני דבבא קמא (יז, א) דקתני כיצד הרגל מועדת כו'. וגדולה מזו אשכחן דמתניתין דפרק ו' קאי אמתניתין דפרק שלישי בברכות, דקתני (ברכות לה, א) כיצד מברכין על הפירות, וקאי אמתניתין דפרק מי שמתו (שם כ, ב) דקתני בעל קרי מברך לאחריו כו' בדפירושו התוספות (שם לה, א ד"ה כיצד מברכין).

ומתרץ הבאר שבע בהמשך (מד:): שרצה התנא לכלול שני עניינים: א. סדר היציאה למלחמה. ב. שהכהן מדבר בלשון הקודש. ע"כ אין כל הסוגיא מובאת תחת הכותרת "ואלו הנאמרין בלשון הקודש", אלא תחת הכותרת "משוח מלחמה וסדרי יציאה לקרב".

נראה שכך אפשר להסביר את התוספות לעיל. בנושאים שנאמר בהם "כיצד" גם לאחר פרק, אזי הם באותו נושא. אך כאן משום שיש רק קשר דק בין משוח מלחמה לנושא הראשון, לא נאמר הפתיחה של 'כיצד'.

אך סוף סוף עדיין יש קשר מסוים בין אמירה בלשון הקודש הכללית, לבין משוח המלחמה (ועוד יש לעיין בקשר הכולל למסכת סוטה).

המשנה מפרטת את חיזוקי הכהן המשיח מלחמה אל העם לפני המלחמה, כגון "אתם באים בנצחונם של מקום, פלשתים באו בנצחונם של גלית, מה היה סופו? לסוף נפל בחרב ונפלו עמו". בגמרא מובא מספר תיאורים על הלוחמים מהאומות:

- א. גולית איש הביניים, היה בנוי ללא מום, ומובנה ממאה אבות ואמא אחת (כלומר, אמו היתה פרוצה).
- ב. צבא שובך, אומנים בקרב, ומוצאים רעי כאשפותות אשפותות של זבל.

מה רצו חז"ל לומר לנו בתיאורים הללו?

נראה שהדבר טמון במשנה "כי ה' אלהיכם ההולך עמכם - הם באין בנצחונם של בשר ודם ואתם באים בנצחונם של מקום". כלומר, המלחמה היא מלחמה לה'. דוד המלך היה אומר "כי בך ארוץ גדוד ובאלוקי אדלג שור", תפקידו של עמ"ל בעולם הוא להופיע את שם ה', וזהו שורש המלחמה.

הרב קוק באורות המלחמה מבאר שהמלחמה נובעת מהתהליכים עמוקים של בירור ובישום העולם. המלחמה היא מהלך רוחני עליון שה' מנהיגו "מלחמות אני עשיתי" אומר ה'. ע"כ צריך כל יהודי לדעת שכל מלחמה איננה החלטה והסכם בין אומות, אלא רצון ה' לבירור העולם. הנחה עמוקה זו מדגישה את דברי הרמב"ם בעניין המלחמה (מלכים ז, טו):

ומאחר שיכנס בקשרי המלחמה ישען על מקוה ישראל ומושיעו בעת צרה וידע שעל יחוד השם הוא עושה מלחמה..

ובאמת תיאורו של גולית העומד מול דוד, מברר עם איזה מטען כל אחד מגיע. גולית הבנוי כולו חומר וגוף, אך דוד מגיע עם מקלות אבנים והכי חשוב עם רוח ושם ה'. וכן צבא שובך, הפסולת של גופם היה כגאוה לחומרות שלהם, אך צבא ה' אינו כך (דברים כג יד-טו):

וַיֵּתֶד תְּהִיָּה לָךְ עַל־אֲזַנְךָ וְהָיָה בְּשִׁבְתְּךָ חוּץ וְחִפְּרָתָה בָּהּ וְשִׁבְתָּ וְכִסִּיתָ אֶת־צַאֲתֶךָ: כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ מִתְּהִלָּךְ בְּקֶרֶב מִחֲרָךְ לְהִצִּילְךָ וּלְתֵת אִיבֶיךָ לִפְנֵיךָ וְהָיָה מִחֲרִיךְ קְדוֹשׁ

כיסוי הפסולת מדגישה את הצניעות הבסיסית שיש באדם הרוחני. מתוך ערבוב הטוב מהרע יוצא הפסולת, אלו האומות גאים בפסולת ע"כ כלים כמותם, אך אנשי הקודש מקפידים לכסות את הפסולת שלהם כי הם יודעים שה' מתהלך בקרב המלחמה.

עניין משוח מלחמה הוא עניין חדש, אך כניסתו להיכל 'לשון הקודש', מברר את מהות המלחמה. כלומר, הדיבור בשפה קדושה מעלה את המבט לאמונה והבנה שיש ה' בקירבנו, ואנו מדברים בשפה הפנימית והעצמית שהוא יתברך חנן אותנו בה.

(נראה לענ"ד שיש קשר ישיר למסכת סוטה, שתפקיד עמ"ל להשכין בצורה הלאומית שכינה בארץ, כך גם הפרטים צריכים שתהיה השכינה ביניהם, היחוד בין האיש והאשה "והיה מחניך קדוש").